

КОЛАРЧЕВ НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

У ЗАЈЕДНИЦИ СА

ДРУЖЕЊЕМ РЕПРОДУКТИВНИХ УМЕТНИКА СРБИЈЕ

I МУЗИЧКИ ЧАС

ГРИГОВО ВЕЧЕ

УВОДНО ПРЕДАВАЊЕ

Проф. ПЕТРА БИНГУЛЦА

БИБЛИОТЕКА

КОЛАРЧЕВОГ НАР. УНИВЕРЗИТЕТА

И. Бр. 6172

---

23. ОКТОБАР 1947 Г.

ИКА ДВОРАНА КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Edvard Grieg (1843—1907) je ne samo najveći i najpoznatiji norveški kompozitor, nego je on i prvi koji je proneo slavu norveškoj muzici po celom svetu. Studirao je muziku u Lajpcigu. Ali odlučan i najvažniji događaj u njegovom stvaranju je susret s mladim genijalnim Richardom Nordrakom, koji mu je tek pokazao pravi put. Grieg sam kaže da je samo pomoću Nordraka mogao da upozna lepotu norveške narodne melodije pa i svoju sopstvenu prirodu. Od tada pa do smrti, Grieg se posvetio svom zadatku, da stvori umetničku norvešku muziku, na osnovu narodne muzike. U svojim delima Grieg opeva prirodu i narod Norveške.

To je upravo predmet njegovih *Lirskih komada* za klavir kojima je postao omiljen, a i danas sviran po domovima i koncertima. On je zaista majstor male forme: zato su ti klavirski komadi i pesme savršeni izraz njegovog stila. Od orkestarskih dela slavna je muzika za Ibsenov *Per Gimt* (2 orkestarske svite). Od većih formi napisao je: koncert za klavir, gudački kvartet i 5 sonata, među kojima i jedna za violončelo i klavir.

Grieg je veliki norveški narodni pesnik-muzičar. On svoju zemlju Norvešku i njenu prirodu nikad ne zaboravlja i, odbacujući ono što joj je tuđe, stvara nacionalnu muziku. A inspišući se melodijama narodnih pesama i igara on opeva scene iz života seljaka i tako stvara muziku blisku čoveku iz naroda.

— : —

Gudački kvartet op. 27, 9 mol

Andante — Allegro molto

Andantino — Romanza

Allegro molto — Intermezzo

Lento — Presto al Saltarello — Finale

Izvodi Beogradski kvartet: Josip Nemeček, Jovan Tošić, Dimitrije Đorđević i Jovan Mokranjac.

Sonata za klavir i violončelo, op. 36, a mol

Alegro agitato

Andante molto tranquillo

Allegro

klavir: Aleksej Butakov, violončelo: Jovan Mokranjac

Pesme za solo glas i klavir

Ja te ljubim

Labud

Primula veris

Solvejgina pesma

peva: Kala Jovanović, za klavirom: Aleksej Butakov.

Gudački kvartet op. 27, g-mol smatran je delom značajnim za istoriju skandinavske muzike uopšte. U četiri stava, od kojih su prvi i poslednji u formi sonate, ovaj kvartet, tematskim vezivanjem pojedinih stavova međusobno, ima široku konstrukciju, sa muzikom punom kontrasta. U težnji da se potpuno izraze, instrumenti na mahove izgleda kao da hoće da pređu svoje granice i da se prošire u ceo orkestar. Prvi stav, sa polaganim uvodom deluje dramskom neposrednošću. Polagani stav, u svojih pet otseka odmenjuje široku polaganu temu sa drugom živom. Treći stav, u formi Skerca sa Triom, ima karakter igre koja osvaja svojom iskrenošću. Poslednji stav, i pored naslova Saltarello, opet je pun draži čisto nordijske poezije.

Sonata za violončelo i klavir, op. 36 a-mol, ima tri stava. I za nju važi, da Grieg nema premca u malim formama, gde je glavno muzika, ideja i poezija, naivna melodija i sveža harmonija. Ali gde je, preko toga svega, pa i pre toga, potrebna jasnoća forme, solidna arhitektura delova, logički povezani tok muzičkih misli, tu Griegu nije uvek bila ruka sretna. Zato u ovoj sonati, i pored živosti i zanimljivosti prvog i trećeg stava (naročito prvih tema), ipak je najuspešiji i najkarakterističniji za Griegov poetsko-romantični muzički jezik, drugi, polagani, stav, koji se i zove Romanza.

Pesme kod Griega su, uz muziku za klavir, najznačajnije za njegov stil. Napisao je 125 pesama, u kojima je opevao celu skalu raspoloženja, svetla i tužna, ozbiljnost i humor. Pesmu „Ja te ljubim” napisao je još kao sasvim mlad čovek svojoj verenici. A ona je docnije, kao žena Griega, na koncertnim turnejama sa svojim mužem, svojim pevanjem pronela slavu toj pesmi, toj svojoj pesmi: pevajući je polako, tiho, srdačno, u početku skoro više šapatom, nego pevanjem, dok se sve to ne uzdigne do strasnog priznanja ljubavi. „Labud” opeva već staru poznatu temu o labudu koji peva samo pred smrt. Labud je u pesmi „tica nema” kojoj je ćutanje, kao sudbom određeno, „život celi” i koja „tihu klizi u večnom krugu”. Pesma poziva labuda da zgazi svoj zavet i da tako pesmom svrši svoj zemaljski put. Pesma „Primula veris” (ime najranijeg prolećnog cveta) govori o lepotama proleća, prema kome zaostaju lepote leta i jeseni, jer je proleće „ljubavi dar”. I zato mladić daje dragoj taj cvet, prvi glasnik proleća, znak ljubavi: „Primi cvet al srce daj”. Mlada Solvejg u svojoj pesmi (iz muzike za Ibsenov komad Per Gint) peva čekajući svog dragog, za koga zna da će doći „čim jarko sunce zađe i blaga padne noć”. Ali još više nego ove pevane reči dočarava devojčimu čežnju nežna, samo vokalizovana, melodija na kraju svake strofe.

ПРОГРАМ СЕ ДОБИЈА БЕСПЛАТНО УЗ УЛАЗНИЦУ

СЛЕДЕЋИ МУЗИЧКИ ЧАС У ЧЕТВРТАК 6 НОВЕМБРА 1947 ГОД.
ПОЉСКА МУЗИКА